

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.917/2008/7.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év április hó 23. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t é t :

A halált okozó ittas járművezetés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálván, a Szombathelyi Városi Bíróság 8.B.186/2007/30. számú ítéletét és a Vas Megyei Bíróság 9.Bf.113/2008/8. számú végzését megváltoztatja.

A terhelt cselekményét ittas járművezetés vétségének (Btk. 188. § (1) bekezdés) minősíti.

Ezért őt 120 (százhusz) napi tétel pénzbüntetésre ítéli. Az egy napi tétel összegét 300 (háromszáz) forintban állapítja meg.

A közúti járművezetéstől eltiltás mellékbüntetés időtartamát 2 (kettő) évre enyhíti.

Az így kiszabott, összesen 36 000 (harminchatezer) forint pénzbüntetést - meg nem fizetés esetén - fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Egy napi tétel összegének a helyébe egy napi szabadságvesztés lép.

A terhelt által 2008. év július hó 15. napjától 2008. év november hó 6. napjáig szabadságvesztésben töltött idővel a pénzbüntetésből 113 (száztizenhárom) napi tételt lerovottnak tekint.

A közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását mellőzi.

Az alapeljárásban felmerült összesen 393 936 (háromszázkilencvenháromezer-kilencszázharminchat) forint büntügyi költségből a terhelt 119 100 (száztizenkilenceezer-egyszáz) forintot köteles az államnak megfizetni. A fennmaradó 274 836 (kettőszázhetvennégyezer-nyolcszázharminchat) forint büntügyi költséget az állam viseli.

A 119 100 (száztizenkilencezer-egyszáz) forintot meghaladóan bűnügyi költség címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt a terheltnek rendeli visszatéríteni.

A felülvizsgálati indítvánnyal támadott bírósági határozatok egyéb rendelkezéseit nem érinti.

A ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Szombathelyi Városi Bíróság a 2008. év február hó 21. napján kelt 8.B.186/2007/30. számú ítéletében a terhelt bűnösségét halált okozó ittas járművezetés bűntettében (Btk. 188. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont) állapította meg. Ezért őt 2 év 6 hónap börtönbüntetésre, 3 év közügyektől eltiltásra és 6 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Rendelkezett a mellékbüntetésbe történő beszámításról, a bűnjelekről, valamint a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítéleti tényállás lényege szerint a terhelt a hajnali órákban alkoholtól közepes fokban befolyásolt állapotban vezette gépkocsiját a főúton. Borult, esős időben, éjszakai sötétségben, közvilágítással el nem látott gyér forgalmú főútvonalon tompított fényszóró használatával közlekedett. Vele azonos irányban, előtte, a 6,5 méter széles úttest melletti, 0,7 méter széles füves útpadkán gyalogosok haladtak. A sor elején egymás mellett két személy, mögöttük egymás után, sorban további négy személy, végül az úttesten, annak szélétől 70 cm-re, leghátul, a sötét ruházatot viselő fiataalkorú sértett haladt.

A gyalogosok közötti távolság a haladás közben folyamatosan változott, egymással helyet cseréltek. Kellő távolságból észlelhető lámpa nem volt náluk, mobiltelefonnal világították meg az utat. Közeledő jármű hangját hallva, kiabáltak egymásnak, hogy húzódjanak le az útról.

A terhelt a főút egyenes szakaszán észlelés nélkül kb. 78-82 km/óra sebességgel a gépkocsi jobb első-oldalsó részével ütötte el fiataalkorú sértettet, aki az út melletti területre csapódott.

A terhelt az elütést követően 3,2 másodperc alatt lassítás nélkül 68,8 méter utat tett meg. Folyamatos fékezéssel az elütési ponttól 184 méterre állt meg.

Fiataalkorú sértett az elütés során olyan súlyos sérüléseket szenvedett el, melyek folytán a helyszínen életét vesztette.

Az elsőfokú bíróság a terhelt terhére a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontjában, a 25. § (1) bekezdésében, valamint a 26. § (4) bekezdésében írt közlekedési szabályok megszegését róta. E szabályokra utalva kifejtette, hogy terhelt ittassága miatt nem volt megfelelő a gépkocsi sebességének megválasztása. Az ítélet rögzíti, hogy a terhelt csak az elütéskor észlelte a sértettet és 3,2 másodperc telt el tényleges reakciójáig. Az adott időben és helyen a sértett esetleges észlelhetősége 42,1 méter, míg a várható észlelés 31,51 méter volt. A biztonságos haladási sebesség tompított fényszóró használata mellett 51-53 km/óra lett volna. Amennyiben a terhelt ezzel a sebességgel halad, úgy a 31,5 méteres várható láthatósági értéket is figyelembe véve, a balesetet elkerülhette volna. Ilyen sebesség mellett pedig - fékezés esetén - a gépkocsi elütési sebessége kb. 25-29 km/óra mérséklődött volna.

Az ítélet szerint a terhelt a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontján keresztül megszegte a KRESZ 25. § (1) bekezdésében és a 26. § (4) bekezdésében írt szabályokat (elsőfokú ítélet 9. oldal negyedik bekezdés). A szabályszegések és a bekövetkezett baleset között okozati összefüggés volt.

Az ítélet mindemellett a fiataalkorú sértett közlekedési szabályszegéseit is rögzíti (KRESZ 21. § (1) és (3) bekezdés a) pontja, és a (6) bekezdés).

A másodfokon eljáró Vas Megyei Bíróság a 2008. év június hó 17. napján jogerős 9.Bf.113/2008/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, csupán a terhelt bűncselekményének megnevezését pontosította.

A baleseti mechanizmussal kiegészítve az ítéleti tényállást, osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a terheltnek nem kellett számítania az úttest jobb szélén, sötét ruhában közlekedő gyalogosra. A személygépkocsi szabályosan beállított fényszórója az utat 40-45 méterre világítja meg. Ebből következően a terhelt tényleges haladási sebességéhez tartozó féktávolsága hosszabb volt, mint az általa belátott út hossza, vagyis vakon vezetett. A terheltnek felrótt 3,2 másodperc cselekvési késedelmet a másodfokú bíróság a terhelt ittasságával magyarázta. Ezért a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontja és a KRESZ 26. § (4) bekezdése között az okozati összefüggés megállapítását helytállónak találta.

II. A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt meghatalmazott védője a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára alapított felülvizsgálati indítványt nyújtott be. Vitatta az ittas állapotban történt vezetés (KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontja) és a halálos eredményhez vezető KRESZ 26. § (4) bekezdésének megszegése közötti okozati összefüggés meglétét. A védő sérelmezte a terheltnek felrótt 3,2 másodperces késedelem ittassággal történő megokolását is. A váratlan akadályként megjelent sötét ruhás gyalogos elütése józan állapotban sem lett volna elhárítható a megengedett sebességgel haladó járművezető számára.

A védő álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen, a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével minősítették a terhelt cselekményét ittas járművezetés büntettének, a cselekmény helyes minősítése ittas járművezetés vétsége. A törvénysértő minősítés törvénysértően súlyos büntetés kiszabását eredményezte. Mindezekre figyelemmel a védő a megtámadott határozatok megváltoztatását, a cselekmény törvénynek megfelelő minősítésével arányban álló büntetés kiszabását kérte.

A Legfőbb Ügyészség BF.2794/2008. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - részben eltérő indokok alapján, de - érdemben alaposnak tartotta. Ezért a sérelmezett határozatok megváltoztatását, a terhelt cselekményének ittas járművezetés vétségének minősítését és a kiszabott fő- és mellékbüntetésnek a bűncselekmény törvényes minősítéséhez igazodó enyhítését indítványozta.

A jogi minősítést érintően a Legfőbb Ügyészség kifejtette, hogy az eljáró bíróságok - az okozati összefüggés szempontjából egyedül relevanciával bíró - közlekedési szabályszegésként indokoltan vizsgálták a KRESZ 26. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezés esetleges megszegését. Helytállónak állapították meg, hogy a terheltnek az adott időben és helyen, éjjel, esőben, forgalommentes útszakaszon, lakott területen kívül, az öltözete miatt csupán közelről észlelhető, KRESZ-szabályt szegő gyalogost várható akadályként, reálisan nem kellett számításba vennie. Az adott törvényhely indokolásából megállapítható ugyanakkor, hogy a szabálytalan helyen vagy módon levő, illetve az olyan akadályokkal való összeütközést, balesetet is el kell kerülni, amelyre az adott körülmények között reálisan számolni nem kell. Ennek feltétele, hogy az akadály - a mindenkitől elvárható figyelmes és körültekintő vezetés mellett - ténylegesen a kellő időben, a helyesen megválasztott sebességhez tartozó féktávolságon kívül észlelhető legyen.

Az irányadó tényállás alapján a terhelt ténylegesen nem valósított meg a balesettel okozati összefüggésben álló szabályszegést. A szeszestaltól befolyásolt állapotban történt vezetésre visszavezethető közlekedési szabályszegés hiányában pedig kizárólag a KRESZ 4. § (1) bekezdésének c) pontjában írtak megszegése miatt, a Btk. 188. §-ának (1) bekezdésében meghatározott ittas járművezetés vétsége alapesetének minősül a terhelt bűncselekménye.

A nyilvános ülésen a védő a Legfőbb Ügyészség írásbeli nyilatkozatával egyetértve a terhelt bűncselekményének enyhébb minősítését és ennek megfelelő büntetés kiszabását kérte.

A Legfőbb Ügyészség nyilvános ülésen megjelent képviselője felszólalásában az írásbeli nyilatkozatban foglaltakat fenntartotta.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány anyagi jogi érvelését és a Legfőbb Ügyészség okfejtését alaposnak találta.

a terhelt bűncselekményének minősítése törvénysértő.

A felülvizsgált ítéletek felrótták a terheltnek, hogy a tompított fényszóró használatához képest eltúlzott sebességgel haladt, "vakon" vezetett.

Az eljáró bíróságok jogkérdésben elfoglalt álláspontja ellentétes a KRESZ 26. § (4) bekezdésének a bírói gyakorlatban kialakított értelmezésével.

A KRESZ 26. § (4) bekezdése előírja a járművezetők számára, hogy a jármű sebességét az (1)-(3) bekezdésben említett sebességhatárokon belül úgy kell megválasztani, hogy a vezető járművét meg tudja állítani az általa belátott távolságon belül és minden olyan akadály előtt, amelyre az adott körülmények között számítani kell.

A biztonságos sebesség megválasztásakor az adott közlekedési helyzetben reálisan számításba jöhető akadályból kell kiindulni (BH.2006/385.).

A felülvizsgálati eljárásban irányadó ítéleti tényállás szerint a terhelt ittas állapotban, éjszaka, a megengedett 90 km/óra sebesség helyett 78-82 km/óra sebességgel haladt a kétirányú országúton tompított fényszóró használatával. A terhelt gépkocsija előtt váratlanul bukkant fel az úttest jobb szélétől kb. 0,7 m-re, sötét ruházatban gyalogló sértett, akit észlelés nélkül elütött.

A terheltnek éjszaka, az országúton a sértett szabálytalan haladására és váratlan felbukkanására azonban nyilvánvalóan nem

kellett számítania, ezért a haladási sebességét nem lehetett, s nem is kellett e váratlan és nem is feltételezhető helyzethez igazítania. Kötelező előírás hiányában a fényszórót sem kellett használnia, erre egyébként közlekedési körülmények sem készítették (BH.1996/184.,1996/408.).

Nem kétséges, hogy a balesetet eredményező közvetlen veszélyhelyzetet a gyalog haladó sértett többszörös KRESZ- szabályt szegő magatartása idézte elő: éjjel, a kivilágítatlan úttest jobb oldalán, az út szélétől 70 cm-re befele haladt.

A KRESZ 21. § (1) bekezdés rendelkezése szerint a gyalogosoknak a járdán, ahol járda nincs, a leállósávon, az útpadkán vagy a kerékpárúton kell közlekedni. Ha az úton sem járda, sem leállósáv, sem útpadka, sem kerékpárút nincs - vagy az a gyalogosközlekedésre alkalmatlan - a gyalogosok az úttesten közlekedhetnek (KRESZ 21. § (2) bekezdés). Ha a gyalogosok az úttesten közlekednek, az úttest szélén egy sorban, lakott területen kívül mindig a baloldalon, a járműforgalommal szemben haladhatnak (KRESZ 21. § (3) bekezdés a) pontja.)

A szakértői számítások alapján tett ítéleti ténymegállapítás szerint a terhelt tompított fényszóró használatával 45 km/óra sebesség mellett észlelhette volna olyan távolságból a sértettet, hogy a balesetet elkormányzással elháríthatta volna. Fékezéssel azonban még ilyen sebesség mellett sem lett volna elkerülhető a sértett elütése, csupán az ütközési sebesség lett volna alacsonyabb.

Az ítéletekben kimunkált olyan közlekedésjogi összefüggések, amelyek a sértett és a terhelt mozgásának a valóságtól eltérő, feltételezett lehetőségeit taglalták - a tényállásban megállapított tényektől elszakadtak. Ám az ítélet jogkövetkeztetései csak a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján vizsgálhatók. A tényszerű közlekedésjogi elemzés alapkérdése pedig általában az, hogy kinek a közlekedési szabályszegése teremtett veszélyhelyzetet, ki volt a balesethez vezető tények láncolatában az, akinek a magatartása elindította a balesetet megelőző oki folyamatot (BH.1998/413.II.). Jelen ügyben az eljáró bíróságok megállapították ugyan a sértett közlekedési szabálysértéseit is, ám ennek a tények összefüggései és jogi értékelése során nem tulajdonítottak oki szerepet. A terhelt megengedett sebességgel haladt, ekként nem ő, hanem - az előző okfejtésből következően - a sértett súlyos KRESZ szabályszegése vezetett a baleset bekövetkezéséhez (BH.1993/215., 2006/41.).

A tények oki láncolatát vizsgálva a terhelt magatartása csupán a sértett által előidézett veszélyhelyzet elhárításának lehetőségeit vizsgálva értelmezhető. Az ítéletből kitűnően a baleset csupán

fékezéssel nem lett volna elkerülhető. Ehhez még az ítéletben helyesnek feltüntetett (számításokon alapuló, csökkentett) sebesség mellett is elkormányzásra lett volna szükség. Az úton szabályosan közlekedő terhelt vészfékezésre nem kényszeríthető (a manőver további, beláthatatlan veszélyt idézhet elő), és az elkormányzás is csak jóval alacsonyabb sebesség mellett jelenthet biztonságos elhárítást. Ez utóbbi elmaradása, még célszerűtlen elhárítási módként értékelve sem róható fel a terheltnek. Az ítélezési gyakorlatban töretlenül érvényesülő elv, hogy a más által kialakított baleseti veszélyhelyzetben a kevésbé célravezető balesetelhárítási mód megválasztása a büntetőjogi felelősséget nem alapozza meg.

Mindezekből következően a terhelt cselekményének az ittas járművezetés büntetteként (Btk. 188. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés c) pontja) minősítésére törvénysértően került sor.

A Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot ezért megváltoztatta, és a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot.

A terhelt bűncselekményét ittas járművezetés vétségének (Btk. 188. § (1) bekezdés) minősítette.

Az ittas járművezetés büntettének büntetési tétele 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés, míg a vétség egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A bűncselekmény törvénysértő minősítése törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a terheltet a Btk. 51. § (1) és (2) bekezdése alapján pénzbüntetésre ítélte, amelynek napi tételszáma a cselekmény tárgyi súlyával arányban áll és az egy napi tétel összegét a terhelt vagyoni és jövedelmi viszonyaihoz igazodóan határozta meg. A közúti járművezetéstől eltiltás mellékbüntetés időtartamát 2 évre enyhítette.

A Btk. 52. § értelmében rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén fogházbüntetésre történő átváltoztatásáról. Egyben megállapította, hogy a terhelt által fogvatartásban töltött idővel a pénzbüntetésből 113 napi tételt megfizetettnek tekint. A közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását mellőzte.

A büntetőeljárásban felmerült bűnügyi költségből a terheltet 119 100 forint megfizetésére kötelezte, a fennmaradó 274 836 forint tekintetében megállapította, hogy azt az állam viseli.

A Be. 585. § (1) bekezdése alapján a bűnügyi költség címén befizetett összeg meghaladó részét a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt a terheltnek kell visszatéríteni.

A felülvizsgálati indítvánnyal támadott bírósági határozatok egyéb rendelkezéseit nem érintette.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtásával kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2009. év április hó 23. napján

Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
Kné